

Yttrande över remiss av Förhandsbedömning av finansieringsinstrument inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken (SJV Utvärderingsrapport 2025:9; LI2024/02074)

Sammanfattning

SLU tillstyrker utvärderingsrapportens huvudslutsats att finansieringsinstrument inte bör införas, samt att svenskt lantbruk har ett lågt finansieringsgap och tillgången på kapital i Sverige är god.

Generella synpunkter

SLU tillstyrker rapportens bedömning att det finansieringsgap som finns (det vill säga att livskraftiga företag inte får lån beviljade) inte nödvändigtvis behöver bero på ett marknadsmisslyckande som staten behöver justera med hjälp av finansieringsinstrument. Avslag på låneansökningar kan även beror på att bankerna ser en bristande förmåga hos företagen att betala tillbaka lånen. SLU bedömer att införandet av ett finansieringsinstrument på en väl fungerande marknad riskerar att försämra marknadens funktionssätt.

Specifika synpunkter

Sida 21; kapitel 2. Marknadsanalys. Sammanfattande slutsatser

SLU tillstyrker utvärderingsrapportens slutsats att en politik som gynnar lönsamheten i jordbruket är viktig, men bedömer att det även finns andra aspekter som miljö, beredskap och djurhälsa som behöver riktade åtgärder inom jordbrukspolitiken. Investeringar inom dessa områden har inte alltid lönsamhet som främsta mål utan vill uppnå andra samhällsnyttor som kan vara svåra att motivera ur ett rent företagsekonomiskt perspektiv. För sådana investeringar är det mer

effektivt med riktade stöd jämfört med generella finansieringsinstrument som gäller alla investeringar.

Sid. 29–42; kapitel 2.4 Investeringsstöd och startstöd i den strategiska planen samt kapitel 2.5 Finansieringsbehov och finansieringsmöjligheter

SLU bedömer att det nuvarande investeringsstödet utformning och användning behöver utredas ytterligare för att kunna utforma stöd som får bättre måluppfyllnad i framtiden. En sådan utredning bör undersöka vilka investeringar som de utbetalda stöden används till och hur det påverkar stödets måluppfyllnad.

Sida 54; 3.1 Sammanfattande slutsatser

SLU delar inte bedömningen att ”ett finansieringsinstrument inte kommer att ge någon betydande effekt om inte de grundläggande förutsättningarna för jordbruksföretagen först förbättras, främst vad gäller ökad lönsamhet och minskad administrativ börda”. SLU bedömer att om jordbruket i framtiden blir mer lönsamt samtidigt som dagens situation med litet finansieringsgap och god tillgång på kapital kvarstår, så bör också behovet av att införa finansieringsinstrument vara ännu lägre än idag.

Beslut om detta yttrande har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av samverkanskoordinator Mariette Manktelow. Innehållet har utarbetats vid institutionen för ekonomi samt vid institutionen för människa och samhälle.

Maria Knutson Wedel

Mariette Manktelow